

4,4 km - 1 uur 27
Wolfheze

Natuurmonumenten

Historische wandelroute Planken Wambuis

Ontdek sporen van de geschiedenis in natuurgebied Planken Wambuis. Wandel langs grenzen en wegen uit een ver en minder ver verleden en je gaat het landschap met andere ogen zien.

Een rij beuken, een langgerekte greppel, een open plek in het bos – je loopt er vaak langs zonder er bij na te denken. Toch kunnen ze je veel vertellen over de geschiedenis van het gebied. Wil je cultuurhistorische sporen als deze wel eens leren duiden? Volg dan deze route door Planken Wambuis. Met de tekst en foto's langs de route komt de geschiedenis tot leven.

Een aanrader voor liefhebbers van cultuurhistorie.

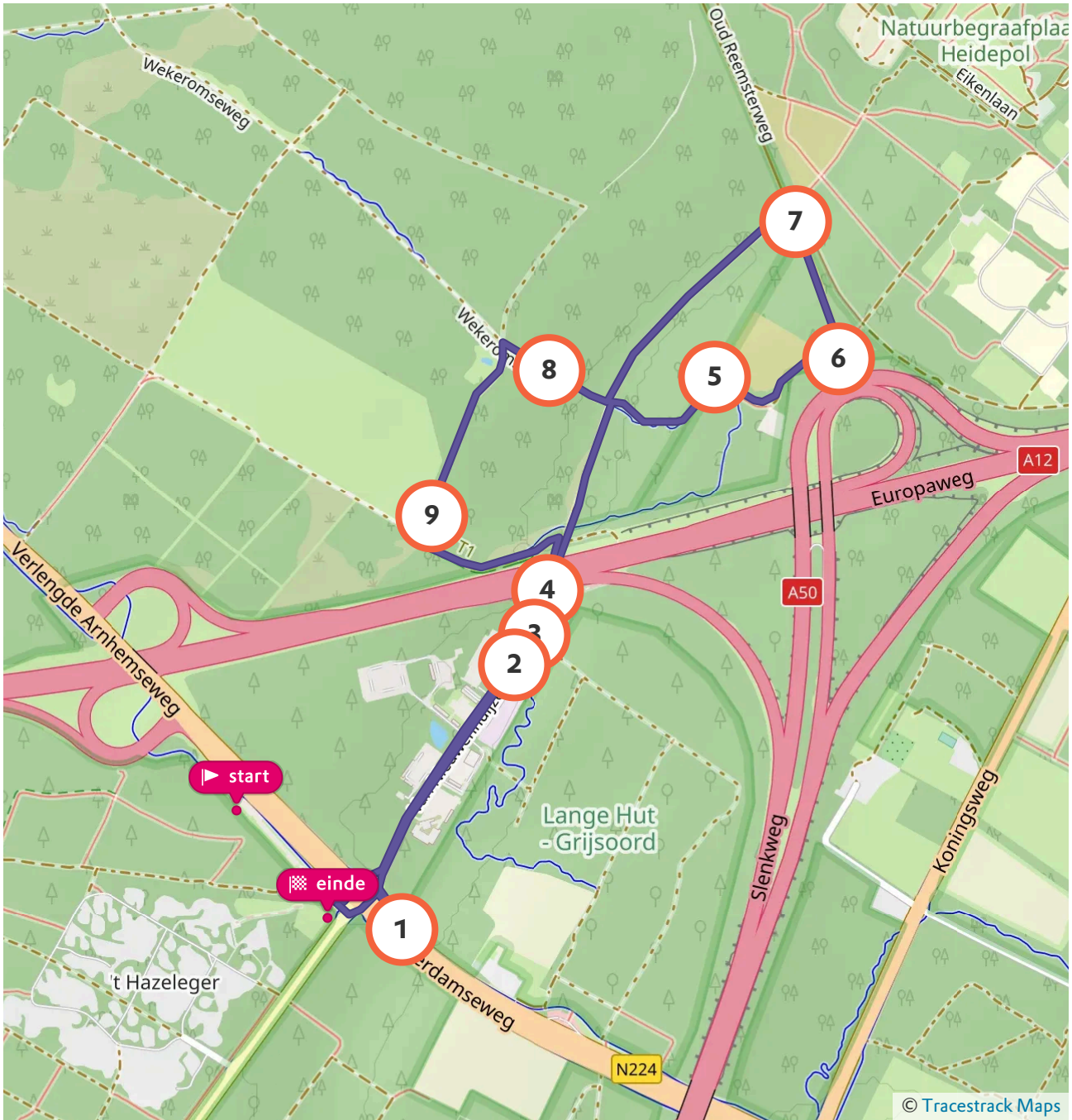
Deze wandeling van ongeveer 4,5 km is niet gemarkeerd. Volg daarom de routeaanwijzingen in de tekst (vetgedrukt) en gebruik het kaartje.

Waar kun je starten

Wolfheze, Carpool/Parkeerplaats N224

Wolfheze 2, 6874 BE
Wolfheze (GD)

1 Bruijtspol

Loop vanaf de Carpool/ Parkeerplaats naar de Wolfhezerweg, steek deze over en steek vervolgens de N224 over. Volg rechts het fietspad zo'n 50 meter tot aan een grote berk (te herkennen aan de witte stam).

Wat nu Planken Wambuis is, heette vroeger het Reemsterveld. De naam geeft al aan dat het landschap hier toen open was. De boeren van Oud Reemst weidden er hun vee.

Het Reemsterveld, eigendom van de baron van Rosendael, lag in het toenmalige Schoutambt Ede. Deze wandeling voert je langs verschillende punten op de grens tussen het Reemsterveld en het Schependom Arnhem.

Je staat hier op die vroegere grens. De stenen paal die de grens markeerde staat er nog. Zoek tussen de begroeiing onderaan de helling, schuin achter de witte stam van de berk en een paar meter rechts van de grote eik naar een ca. 1 meter hoge stenen paal.

Op een kaart uit 1750 staat deze grensmaal aangemerkt als de 'Bruijtspol'. Zoals je later in de wandeling zult zien waren grenspalen als deze vaak meer dan 2 meter hoog - de 'Bruijtspol' is helaas afgebroken.

Loop terug naar de kruising en sla de Van Nieuwenhuijzen weg in. Loop voorbij de gebouwen tot aan de inrit naar de zendmast.

2 Bommenlijntje

Op dit punt zie je links langs de weg twee parallel lopende greppels liggen met daartussen een verhoging van enkele meters breed. Zie de foto, genomen vanaf de inrit naar de zendmast.

De verhoging is het tracé van een vroeger spoorlijntje uit de Tweede Wereldoorlog. Over dit zogenaamde 'bommenlijntje' vervoerden de Duitse bezetters munitie en materieel van station Wolfheze naar de 'Fliegerhorst' Deelen. Het vliegveld Deelen was in de oorlog één van de grootste militaire vliegvelden van Europa. Het vervulde een belangrijke rol in de luchtverdediging van het Duitse Rijk.

Het oude spoortraject is nog goed te volgen. We zullen het ook later tijdens de wandeling nog tegenkomen.

Vervolg de weg tot aan het bord 'Lange Hut' - rechts van de weg.

3 Grenswal

De grens tussen Ede en Arnhem liep over de zuidelijke helling van het Papendal. Die helling van het dal zie je inmiddels aan je rechterhand.

Volg bij het bord 'Lange Hut' het pad omhoog, ongeveer 50 meter.

Bijna bovenaan kruist het pad eerst de grensmarkering van het Reemsterveld, aangegeven door een uitgegraven greppel met daarlangs een wal. Hier was die wal met eiken beplant, een enkele is er nog te zien.

Ook hier loopt de vroegere begrenzing van het Reemsterveld - aangegeven met de wal - gelijk op met de grens tussen Ede en Arnhem - die wordt aangegeven met een grenspaal. Net voorbij de greppel en een meter of tien rechts van het pad, kun je deze 2 meter hoge grenspaal zien staan. De verhoging of 'pol' waar hij op staat maakte hem nog beter zichtbaar.

Loop weer terug de helling af en vervolg het pad rechtsaf.

4 Spoortunnel

Deze hoge tunnel leidde het bommenlijntje onder de A12 door. Met iedere verbreding van de snelweg moest de tunnel worden verlengd. Dit kun je nog terugzien op de wanden.

Vervolg het pad na de tunnel - na passeren van hek toegang Planken Wambuis - rechtdoor tot 1e kruising met ATB route, na ongeveer 300 meter. Hier ga je rechtsaf en volg je het kronkelende ATB pad tussen het stormhout door. Bij de dubbele beukenrij sla je linksaf.

5 Dubbele beukenrij

Je loopt hier al even langs een dubbele rij beuken, ook deel van de vroegere grens van het Reemsterveld. De beuken dateren uit het midden van de negentiende eeuw. De toenmalige de eigenaar kon zich deze luxe blijkbaar permitteren, hij liet een groot deel van het Reemsterveld omringen met een dubbele rij beuken. Deze markante grens loopt nog door tot op de Hoge Veluwe.

De route buigt na ruim 100 meter rechtsaf - bij een heideveldje.

Kijk je op deze splitsing 50 meter verder langs de dubbele beukenrij dan kun je nog weer een grenspaal ontdekken.

Eenmaal rechtsaf gebogen volg je het pad linksom langs de heideveld. Bij de volgende splitsing hou je dus links aan, daar waar de ATB route rechts gaat.

Iets verderop langs de route kun je de grenspaal vanaf de andere kant van het heideveldje wellicht beter zien.

6 A12

Vervolg het pad om het heideveld, je kom uit op een verharde weg - de Oude Harderwijkerweg.

Rechts zie je dat deze doodloopt op de A12. In de jaren dertig werd de A12 gepland om vanuit Den Haag te eindigen bij Veenendaal De Klomp. In de Tweede Wereldoorlog besloten de Duitsers dat de weg verlengd diende te worden tot aan de Duitse grens. In de volksmond kreeg deze verlenging al snel de bijnaam 'het Hazenpad'. Toch werd de bouw in 1942 halverwege stilgelegd.

Na de oorlog pakten de Nederlanders de bouw op en zo kwam in 1965 de verbinding met de Autobahnen dan toch tot stand.

7 Hanzeweg

Even voor het laagste punt in dit pad zie je dat je weer een dubbele beukenrij kruist. Dit is het verlengde van de beukenrij van punt 5, die de grens van het Reemsterveld markeerde. De dubbele laanbeplanting langs de Harderwijkerweg geeft al aan dat dit vroeger een belangrijke verbindingsweg was. Het is de oude hanzeweg tussen Arnhem - gelegen aan de IJssel - en Harderwijk aan de Zuiderzee. Op grote karren werden over deze weg vele ladingen handelswaar vervoerd tussen de beide havensteden.

Op het laagste punt in de weg kruist deze het Papendal en ook het tracé van het bommenlijntje. Om de spoorlijn op dit lage punt te behoeden voor wateroverlast werd de weg opgehoogd en zijn er duikers onder de weg door gelegd.

De route slaat hier af naar links, en volgt weer het voormalige bommenlijntje.

8 Wekeromse Weg en poel

Via het vroegere spoortraject kom je uit bij een kruising.

Misschien herken je hem van eerder op de wandeling. Sla hier rechtsaf. Dit is de oude Wekeromse Weg. Als je goed kijkt zie je rechts van het pad nog de resten van de begeleidende wal.

Ruim 200 meter verderop, bij de eerste kruising slaat de route linksaf om de oude weg te volgen tussen Renkum en Oud Reemst.

In de open plek die je hier even rechts van het pad ziet ligt een poel die al op heel oude kaarten staat aangegeven met de naam 'watervles'. De naam is vermoedelijk een verbastering uit het franse 'flache de l'eau' en verwijst naar het spiegelende wateroppervlak. Door de spiegeling was de poel in het kale landschap al van verre te zien. Het was een belangrijk oriëntatiepunt langs deze twee oude wegen.

9 Bosarbeiderswoning

Loop door tot je bij een omgevallen boom links een open plek ziet.

Op deze open plek stond vroeger een huis annex boerderijtje. Het werd rond 1850 gebouwd voor de toenmalige bosarbeider. Zoals in die tijd gebruikelijk was mocht de bosarbeider een deel van de grond in eigen gebruik nemen om er voedsel te verbouwen.

Tegenwoordig grazen de Spaanse runderen graag op de voormalige akkers. Het huis stond vooraan, iets voor de omgevallen boom. Achter op het veldje staan nog een aantal fruitbomen en planten van de vroegere boerderijtuin.

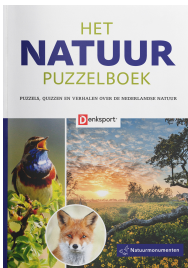
Sla voorbij de boom linksaf en je komt zo – via het hek - uit nabij het eerdere spoortunneltje. Volg van daar af de weg terug naar de parkeerplaats.

Word nu ook lid

Sluit je net als 968.000 anderen aan bij Natuurmonumenten. Je beschermt niet alleen de natuur in Nederland, maar je ontvangt ook een welkomstpakket en alle ledenvoordelen.

nm.nl/de-natuur-in/word-lid

Nieuw: Het Natuur Puzzelboek

Het Natuur Puzzelboek: een boek van 160 pagina's vol puzzels, verhalen en weetjes over de natuur in Nederland. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan of om cadeau te geven. Je bestelt 'm op

nm.nl/puzzelboek